

ALMEGA

TOTALSTOPP I TJÄNSTESEKTORN

Almegas Tjänsteindikator Q1 2013

” Tjänsteindikatorn pekar på att tillväxten mattas av och hamnar kring noll

AlmeGas tjänsteindikator är en kvartalsbaserad konjunkturindikator som belyser den sammantagna utvecklingen i den privata tjänstesektorn. Den är väl lämpad för att på ett tidigt stadium pricka in vändpunkterna i konjunkturen. Exempelvis förutspådde Almega redan i juni 2009 med hjälp av tjänsteindikatorn att produktionsnedgången för tjänstesektorn under finanskrisen skulle komma att bli relativt kortvarig. Detta visade sig också stämma.

Tjänsteindikatorn har ett högt prognosvärde för den faktiska utvecklingen av såväl produktion som priser och arbetsmarknad, och ligger cirka ett kvartal före publiceringen av det faktiska utfallet från SCB:s nationalräkenskaper. Den är en snabb och tillförlitlig signal på konjunkturförändringar i branscher som tillsammans väger tungt i Sveriges totala produktion. Tjänsteproducenterna inom näringslivet svarar för cirka hälften av BNP, och 45 procent av den totala sysselsättningen.

För ytterligare upplysningar om Tjänsteindikatorn kontakta:

Lena Hagman
chefekonom Almega
tel. 08-762 69 61, 0761-08 52 51 lena.hagman@almege.se

Linnea Kvist
branschanalytiker Almega
tel. 08-762 66 21, 070-590 34 45 linnea.kvist@almege.se

Almega är de svenska tjänsteföretagarnas arbetsgivar- och intresseorganisation. Almega har cirka 10 000 medlemsföretag i sju förbund, som tillsammans representerar ett 60-tal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen har sammanlagt cirka 500 000 anställda. Förbunden arbetar med de frågor som rör respektive bransch. Arbetsgivarförbunden bildar tillsammans Almega och ingår i Svenskt Näringsliv.

- Almega Samhallförbundet
- Almega Tjänsteförbunden
- Almega Tjänsteföretagen
- Bemanningsföretagen
- IT&Telekomföretagen inom Almega
- Medieföretagen
- Vårdföretagarna

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Nolltillväxt i tjänstesektorn.....	5
3	Sysselsättningen faller i tjänstesektorn.....	15
4	Fortsatt avmattning i prisökningstakten.....	19

Det här är Tjänsteindikatorn

Sedan tredje kvartalet 2010 baseras tjänsteindikatorn på den nya svenska näringsgrensindelningen SNI 2007. Den kvartalsvisa konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet övergick till SNI 2007 i juli 2010. Urvalet av företag har förändrats, nya branscher tillkommit och några fallit bort. Tjänsteindikatorn bygger sedan första kvartalet 2011 på en ny skattning utifrån de nya tidsserierna i KI-barometern i förhållande till utfallet enligt de svenska nationalräkenskaperna, se faktarutan nedan. För mer information om övergången till SNI 2007, se www.konj.se.

AlmeGas tjänsteindikator togs fram 2001 av Owe Danemar, dåvarande chefekonom för Almega. Indikatorn bygger på Konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet och täcker in nära 90 procent av den privata tjänstesektorn. De branscher som saknas är utbildning, hälso- och sjukvård samt samhällliga och personliga tjänster inom näringslivet. Tjänsteindikatorn är ett instrument för kortsiktiga konjunkturanalyser och för att tidigt förutspå vändpunkter i konjunkturen för tjänstesektorn.

Tjänsteindikatorn bygger på långa tidsserier för den privata tjänstesektorn, som uppdateras varje kvartal. Tidsserierna har skattats mot utfallet för produktionstillväxten i den privata tjänstesektorn för det närmast kommande kvartalet. Skattningen utgår från sambandet mellan bland annat företagens förväntningar om det kommande kvartalets efterfråge- och produktionsutveckling och den faktiska utvecklingen av tjänsteproduktionen enligt de svenska nationalräkenskaperna.

Tjänsteindikatorn kan anta värden mellan 0 och 100, där värden över 50 anger ökad produktion och under 50 följaktligen minskad produktion.

Även AlmeGas arbetsmarknads- samt prisindikator bygger på historiska tidsserier från Konjunkturbarometern. Samtliga tre nämnda indikatorer har visat ett högt prognosvärde.

Förutom att ange riktningen för produktion, sysselsättning och priser under det kommande kvartalet, analyseras barometerindikatorerna i relation till den faktiska utvecklingen i kvantitativa termer enligt annan statistik, exempelvis de svenska nationalräkenskaperna samt prisstatistik.

1 Sammanfattning

AlmeGas *tjänsteindikator* pekar på en ännu svagare tillväxt under första kvartalet i år jämfört med fjärde kvartalet förra året. Då låg den faktiska tillväxten på 1,3 procent inom tjänstesektorn. Om utvecklingen korrigeras för att det var färre arbetsdagar fjärde kvartalet 2012 jämfört med motsvarande kvartal 2011, låg tillväxten på 1,8 procent, enligt det första utfallet från SCB:s nationalräkenskaper.

Nu pekar AlmeGas indikator på att tillväxten mattas av ytterligare under första kvartalet 2013 och hamnar kring noll. Tjänsteproduktionen har haft en allt svagare tillväxt sedan andra halvåret 2011. Almega räknade redan i sin konjunkturbedömning från oktober förra året med en klar inbromsning av tjänsteproduktionen under andra halvåret 2012. Detta stämmer väl med utfallet, även om tillväxten under fjärde kvartalet blev något bättre än väntat i ett fåtal branscher.

Fler tjänsteföretag väntar sig ökad efterfrågan under de närmaste månaderna, men sedan juni förra året har utfallet dock blivit betydligt sämre än företagen förväntat. Så länge industrins produktion och investeringar fortsätter att vara låga under året kan efterfrågan på företagstjänster förväntas bli fortsatt dämpad.

AlmeGas *arbetsmarknadsindikator* tyder på att sysselsättningen under första kvartalet i år börjat falla även i den privata tjänstesektorn. Industrin har legat före med neddragningar och dessa väntas fortsätta. Det senaste fallet i tjänstesektorn inträffade under krisåret 2009. En svagare produktion i början av året i kombination med en förväntad långsam återhämtning talar för att sysselsättningen i tjänstesektorn kommer att minska något mer i år än vad Almega tidigare räknat med.

Ett orosmoment är att företagstjänster, som stått för den största jobbtillväxten av alla tjänstebranscher under de senaste åren, bromsar in. Detta beror dels på den utdragna lågkonjunkturen, men även på problem som vissa branscher har att hitta rätt arbetskraft. Det är ett växande och allvarligt problem, eftersom det motverkar en ännu gynnsammare utveckling av tillväxten och sysselsättningen i tjänstesektorn. Almega räknar med att det främst blir företagstjänster som kommer att dra ned sysselsättningen i tjänstesektorn i år.

AlmeGas *prisindikator* pekar på ytterligare inbromsning av företagens prishöjningar i början av 2013. Priserna väntas stiga även under första kvartalet 2013, men i en lägre takt än under fjärde kvartalet 2012.

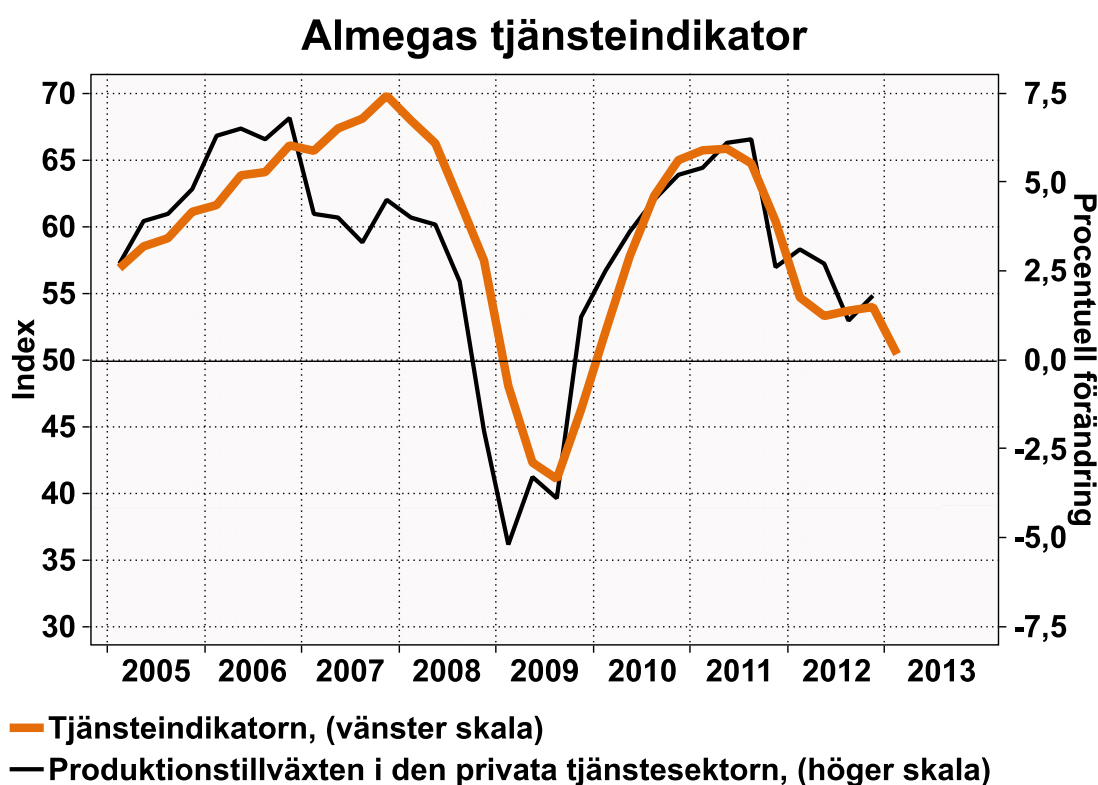
Precis som under sista kvartalet förra året är det framförallt handeln som drar ner prisökningstakten i den totala tjänstesektorn. Avmattningen inom handel har dock planat ut och priserna väntas ligga på ungefär samma ökningstakt som under fjärde kvartalet 2012. Inom övriga privata tjänstenärningar mattas dock prisökningstakten av ännu mer jämfört med föregående kvartal.

Lena Hagman och Linnea Kvist, 12 mars 2013

2 Nolltillväxt i tjänstesektorn

Under fjärde kvartalet förra året ökade tjänsteproduktionen med 1,8 procent från motsvarande kvartal 2011, kalenderkorrigerat, se diagram 1.¹ Tillväxten har gradvis mattats av från slutet av 2011 och under andra halvåret 2012 halverades tillväxten jämfört med första halvåret och nedtrappningen fortsätter enligt Almeegas indikator som visar på närmast nolltillväxt under första kvartalet 2013.

Diagram 1: Almeegas tjänsteindikator för produktionstillväxten i privat tjänstesektor, index

Källa: Almega, KI-barometern, SCB, Macrobond.

Tillväxten under fjärde kvartalet förra året blev något starkare än väntat², men den gradvisa nedåtgående trenden fortsätter alltså i början av 2013. Ett fåtal branscher drog dock upp tillväxten i tjänstesektorn under fjärde kvartalet, främst juridisk, ekonomisk,

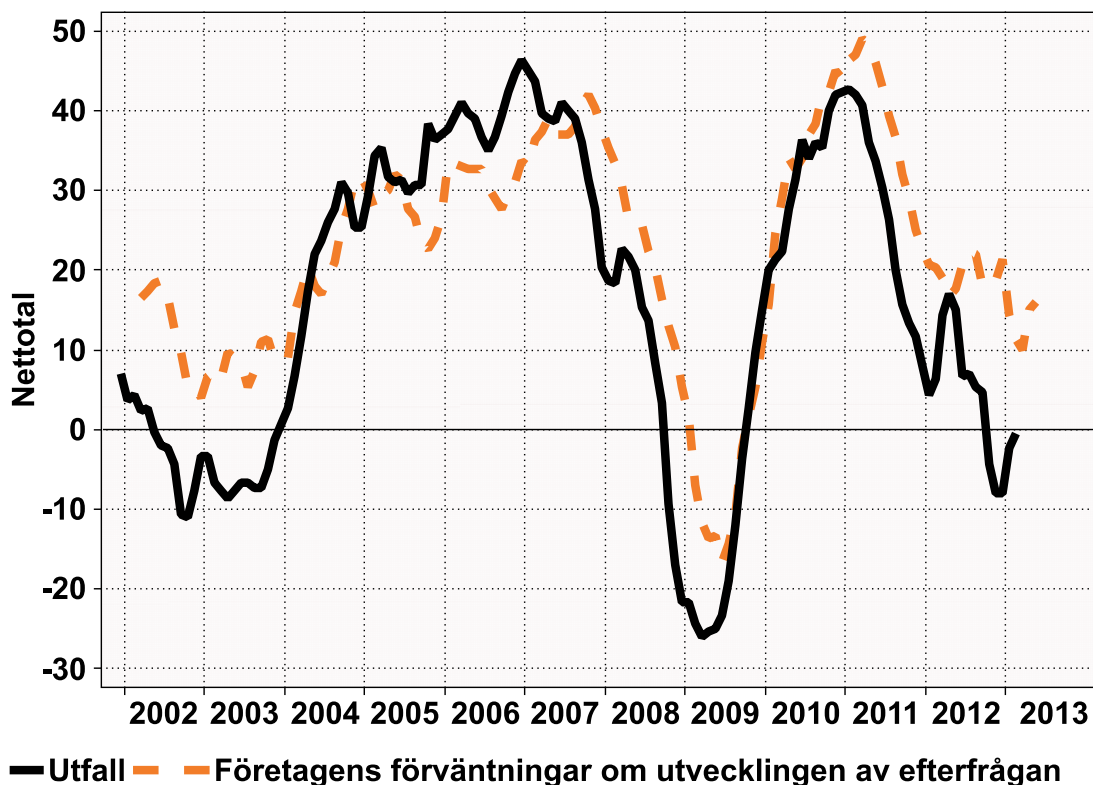
¹ Enligt SCB:s utfall från nationalräkenskaperna som kom den 1 mars. Siffran 1,8 är kalenderkorrigerad. Den faktiska tillväxten uppgick till 1,3 procent. Färre arbetsdagar under december 2012 jämfört med föregående år förklarar detta lägre tillväxttal jämfört med det kalenderkorrigerade.

² Tillväxten under fjärde kvartalet enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex var noll, alltså oförändrad jämfört med fjärde kvartalet 2011, kalenderkorrigerat. Den stora skillnaden mot NR:s motsvarande utfall på 1,8 procent beror på olika metoder för kalenderkorrigeringen mellan NR och tjänsteproduktionsindex.

arkitekt- och teknisk konsultverksamhet samt FoU. Flertalet tjänstebranscher bidrog däremot mycket svagt eller inte alls till tillväxten i tjänstesektorn, se tabell 1 på sidan 9.

Under helåret 2012 steg tjänsteproduktionen med 2,2 procent kalenderkorrigerat, vilket var något högre än Almegas höstprognos på 1,7 procent.³ Almega räknade i sin bedömning i oktober med en klar inbromsning för tjänsteproduktionen under andra halvåret 2012, vilket ändå stämmer bra med utfallet. Produktionen i flertalet tjänstebranscher utvecklades svagare under andra halvåret 2012 jämfört med första halvåret. Inom den omfattande branschen företagstjänster⁴, som totalt sysselsätter 628 000 personer, märktes också en klar avmatning.

Diagram 2: Privata tjänstenärings, förväntningar och utfall för efterfrågan på företagens tjänster, säsongrensat, tre månaders glidande medelvärde

Källa: KI-barometern, Macrobond.

Almegas höstprognos för tjänsteproduktionens tillväxt 2013 låg på 1,5 procent. Med närmast nolltillväxt i början av året och en antagen långsam återhämtning under andra

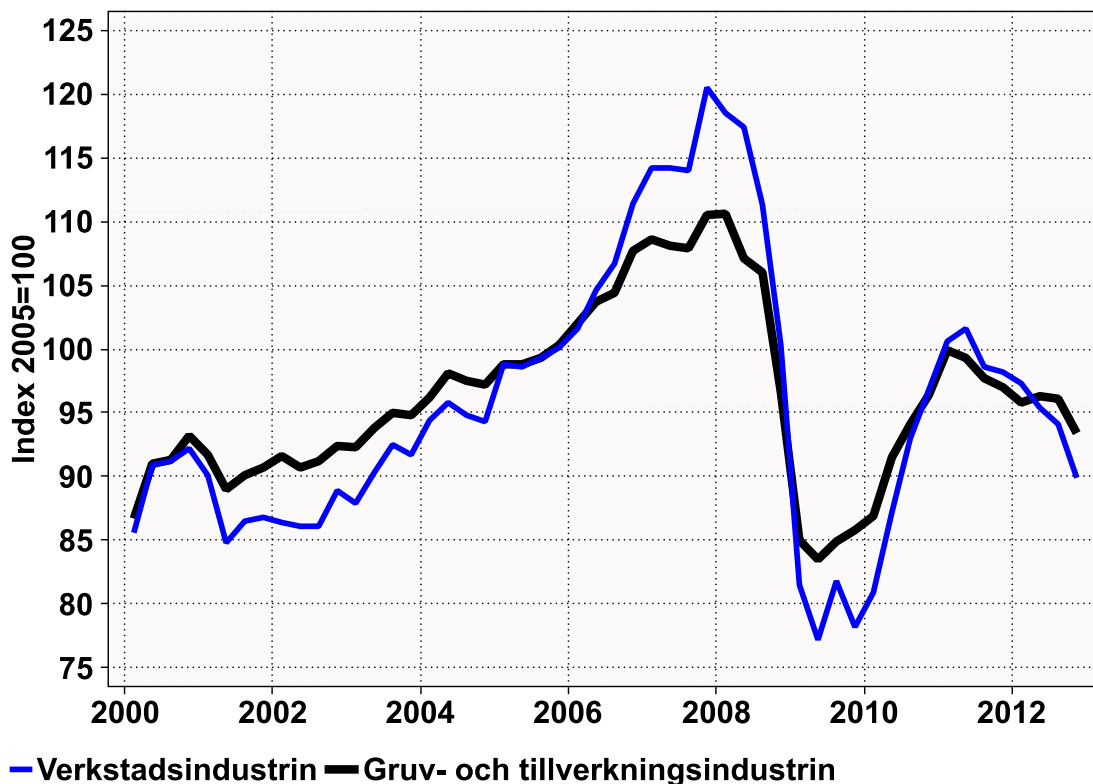
³ Se Almegas konjunkturrapport från 30 oktober 2012 som kan hämtas från www.almega.se

⁴ Se definition under fotnot 4, sidan 8. Antalet sysselsatta är här hämtade från nationalräkenskaperna.

halvåret i år ser den prognosen emellertid något för optimistisk ut. Almega kommer med en uppdaterad konjunkturprognos i april 2013.

Andelen optimister bland tjänsteföretagen gällande den närmaste tidens efterfrågan har ökat enligt KI-barometern från februari. Nu räknar nära en tredjedel av företagen med ökad efterfrågan fram till och med maj i år, medan cirka 60 procent räknar med oförändrad efterfrågan och resten med en minskning. Mot bakgrund av att det faktiska utfallet sedan juni 2012 blivit betydligt sämre än vad företagen förväntat (se diagram 2), är det fortfarande flera faktorer som talar för att vändningen i efterfrågan inte kommer lika snabbt som förväntat. Dessutom vet vi av tidigare erfarenhet att den verkliga vändningen kommer först då utfall hamnar nära företagens förväntningar. Exempelvis förväntade sig tjänsteföretagen ökad efterfrågan redan under åren 2002-2003, men först under 2004 började den faktiska efterfrågan öka och hamna nära företagens förväntningar, se diagram 2. Därefter följde flera år med stadig uppgång och högkonjunktur.

Diagram 3: Industriproduktionsindex, kalender- och säsongrensat, till och med 4:e kvartalet 2012

Källa: SCB.

Förutom att Almegas tjänsteindikator pekar mot nolltillväxt första kvartalet i år, talar en fortsatt svag produktion inom tillverkningsindustrin och fortsatt låga industriinvesteringar för dämpad efterfrågan på företagstjänster⁵, vilka väger tungt inom tjänstesektorn. Som andel av förädlingsvärdet i den privata tjänstesektorn utgör företagstjänster 27 procent. Industriproduktionen minskade återigen, senast i januari i år, med 2 procent från december, säsongrensat, respektive med 7,8 procent jämfört med januari 2012.

Diagram 4: Industrins exportordergång, säsongrensat samt trend

Källa: SCB.

Den senaste statistiken över industrins exportordergång visar ännu ingen trend uppåt, se diagram 4. I januari minskade ordergången från exportmarknaden återigen, och låg drygt 5 procent lägre än januari förra året. Exportordergången ligger kvar på en betydligt lägre nivå än innan finanskrisen slog till 2008 samt lägre jämfört med 2011 då återhämtningen bröts. Enligt KI-barometern för första kvartalet i år räknar företagen inom tillverkningsindustrin med relativt oförändrad ordergång, vilket kan tolkas som en fortsatt låg nivå. Samtidigt räknar cirka 40 procent av företagen med att dra ned på

⁵ I företagstjänster inkluderar Almega SNI 69-82 samt 61-63, dvs. juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och stödtjänster, telekommunikation, dataprogrammering, datakonsulter och informationstjänster.

personal under första kvartalet. I januari uppgav cirka 80 procent av industriföretagen att otillräcklig efterfrågan var det främsta hindret för utvecklingen av produktionen.

Under fjärde kvartalet 2012 var tillväxten svag eller negativ i flertalet tjänstebranscher. De branscher som främst bidrog till att den faktiska tjänsteproduktionen totalt ändå ökade med 1,3 procent var fastighetsförvaltning samt några konsultbranscher, exempelvis teknikkonsulter, arkitekter, forskning och utveckling, se tabell 1.

Tabell 1: Bidrag från olika tjänstebranscher till tillväxten i den privata tjänstesektorn

	Andel av förädlingsvärdet i tjänstesektorn, procent	Tillväxt, förändring i procent Q 4 2012	Bidrag till tillväxten i tjänstesektorn, procentenheter Q 4 2012
Tjänsteproducenter totalt i näringslivet	100	1,3	1,3
Handel	22,4	-0,3	-0,1
Transport och magasinering	9,6	-1,3	-0,1
Hotell och restaurang	2,8	1,9	0,0
Informations- och kommunikationsverksamhet	10,7	0,1	0,0
Finans- och försäkringsverksamhet	8,1	1,9	0,1
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	16,8	2,7	0,4
Juridisk, ekonomisk, arkitekt- och teknisk konsultverksamhet samt FoU	9,9	5,3	0,5
Reklam och marknadsundersökning, annan konsultverksamhet samt veterinärverksamhet	2,2	-2,7	-0,1
Uthyrning arbetsförmedling, resetjänster, andra stödtjänster	7,0	0,6	0,0
Utbildning	2,0	3,7	0,1
Hälso- och sjukvård	3,1	3,0	0,1
Vård och omsorg med boende, öppna sociala insatser	2,4	7,1	0,2
Personliga och kulturella tjänster	3,0	0,6	0,0

Källa: Nationalräkenskaperna, 1 mars 2013.

Månadssiffrorna för tjänsteproduktionen i januari i år visar på en fortsatt svag utveckling för stora delar av företagstjänsterna, där produktionen föll för bland andra uthyrnings- och resetjänster, enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex. Även för datakonsulter var utvecklingen svag, endast 1,4 procent, att jämföra med betydligt starkare tillväxt under första halvåret 2012 som låg på cirka 8 procent. Även denna bransch visade en avmattning under andra halvåret i fjol.

Hälso- och sjukvård som är den tjänstebransch som hade starkast tillväxt under 2012 bromsade också in mot slutet av förra året. I januari i år låg tillväxten på 2,1 procent, vilket kan jämföras med en takt på drygt 7 procent under helåret 2012. Trots fortsatt stark efterfrågan har den politiska osäkerheten kring vinster i vården lett till återhållsamhet med nyanställningar, enligt Vårdföretagarnas analys. Sysselsättningen ökade också i långsammare takt under andra halvåret i fjol inom branschen vård och omsorg än under de senaste åren.⁶ Under 2004-2011 låg ökningen av antalet sysselsatta inom vård och omsorg på i snitt 8 procent per år. Under andra halvåret 2012 var takten nere på lite över 3 procent. Det hör sannolikt samman med att kommuner blivit mer försiktiga i sin upphandling av äldreomsorg, efter den uppmärksammade debatten kring äldreomsorgen.

Under första delen av 2012 var det främst datakonsulter samt bemanningsföretag som var de mest optimistiska om utvecklingen av efterfrågan bland tjänstebranscher. Företagen inom dessa branscher överraskades sedan av en omsvängning till svagare efterfrågan under andra halvåret.

Efterfrågan på **datakonsulternas** tjänster utvecklades betydligt sämre än väntat under större delen av 2012, ett mönster som ser ut att fortsätta i början av 2013. Branschen hade en stark produktionstillväxt under första halvåret i fjol på cirka 8 procent, men under andra halvåret blev tillväxten endast cirka 1 procent jämfört med motsvarande period föregående år.⁷ Den senaste siffran för januari i år visar en fortsatt svag tillväxt på 1,4 procent. Datakonsulternas optimism har ändå hållits uppe förvånansvärt länge. Den utdragna lågkonjunkturen för industrin samt den allmänt svagare konjunkturen inom näringslivet har dock fått en negativ effekt på efterfrågan även för datakonsultbranschen.

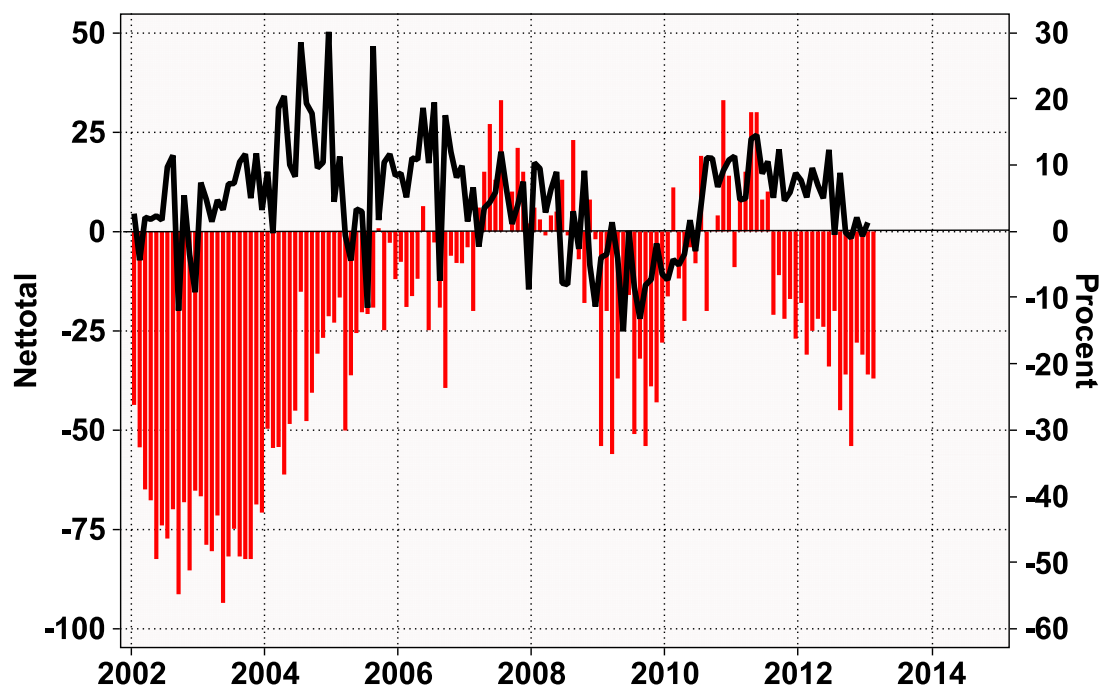
Att efterfrågan gradvis försämrades under 2012 märktes även av att en allt större andel av företagen inom datakonsultbranschen rapporterade att uppdragsvolymen i nuläget är för liten, se diagram 5. Andelen har hamnat nästan lika djupt som under finanskrisen 2009. I början av 2013 är det ännu en stor andel som anser att uppdragsvolymen är för liten, nästan hälften av företagen inom branschen senast i februari, enligt KI-barometern. Då ansåg endast cirka en tiondel av företagen att uppdragsvolymen var "förhållandevis stor".

---

⁶ Enligt SCB, nationalräkenskaperna, 1 mars 2013.

⁷ Enligt SCB:s tjänsteproduktionsindex, fasta priser, kalenderkorrigerat, 5 mars 2013.

Diagram 5: Uppdragsvolym och produktionstillväxt för datakonsulter o.d.

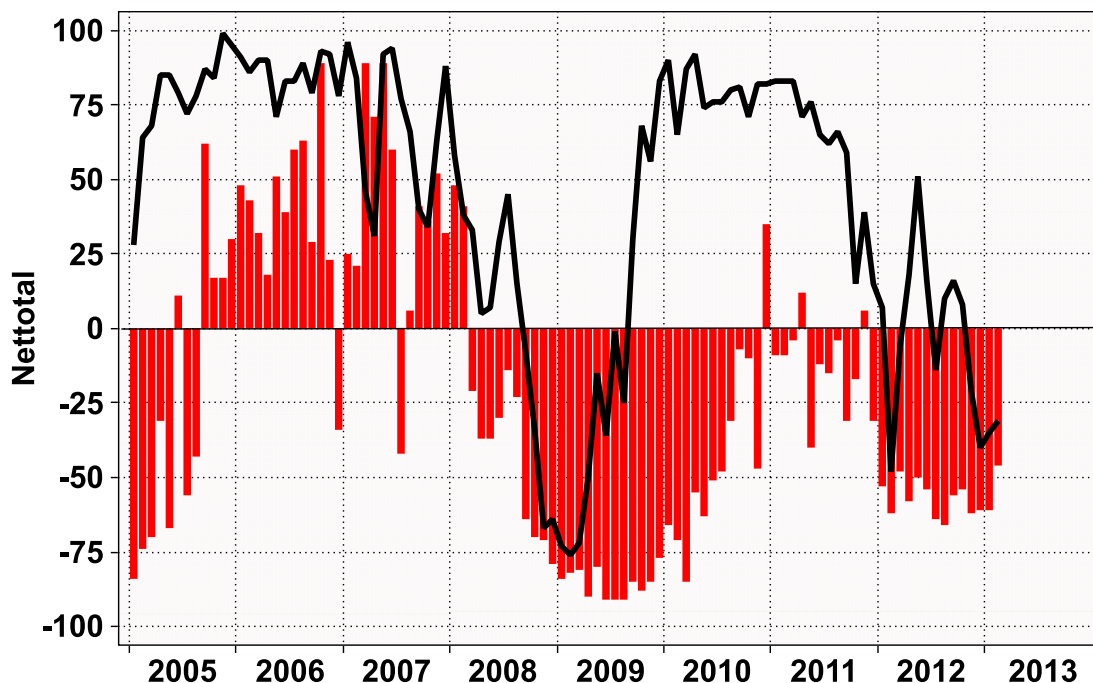

- Produktionstillväxt, fasta priser, kalenderkorrigerat, (höger skala)
- Volymen av ineliggande uppdrag, nulägesomdöme, (vänster skala)

Källa: KI-barometern, SCB, Macrobond.

Optimismen inom **bemanningsbranschen** har också minskat radikalt, efter att efterfrågan utvecklats betydligt svagare än väntat under andra halvåret 2012. Under fjärde kvartalet minskade efterfrågan för cirka hälften av företagen och ökade för endast 15 procent av företagen. Nu tyder företagens svar i KI-barometern från både januari och februari på att efterfrågan blir ungefär oförändrad under första kvartalet i år. Det innebär att efterfrågan ligger kvar på den lägre nivå som uppnåddes i slutet av förra året. Vill man se det från den ljusa sidan kan man uttrycka det som att efterfrågan inte ser ut att fortsätta försämrans.

Diagram 6: Uppdragsvolym och utvecklingen av verksamheten för bemannings- och arbetsförmedlingsföretag, netttotal

- Utvecklingen av företagets verksamhet
- Volymen av ineliggande uppdrag (nulägesomdöme)

Källa: KI-barometern, Macrobond.

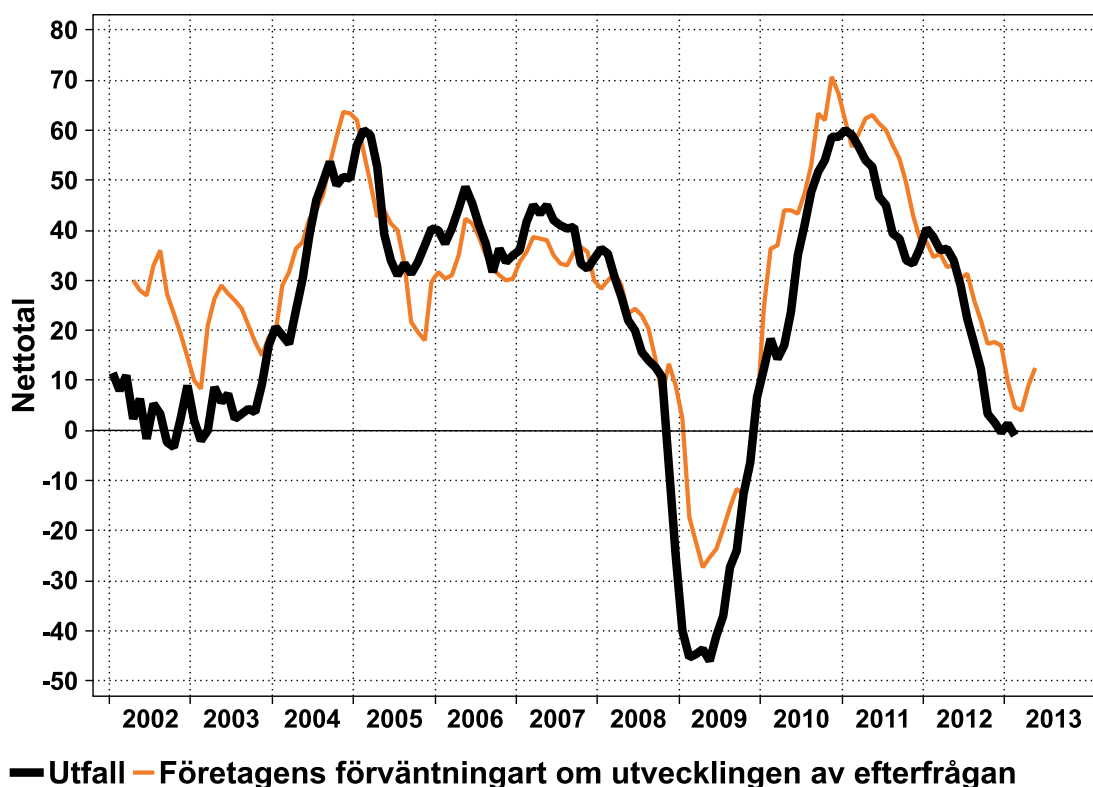
Andelen företag inom bemannings- och arbetsförmedlingsverksamhet som anser att uppdragsvolymen är för liten ser ut att stanna på en mindre andel i genomsnitt under innevarande lågkonjunktur jämfört med under den djupare lågkonjunkturen 2009, se diagram 6. Dessutom ser en större andel av företagen ljusare på efterfrågan under hela första halvåret i år, jämfört med förväntningarna på första kvartalet. Hälften räknade i januari med ökad efterfrågan under första halvåret och endast 5 procent med minskad efterfrågan.

En del av tjänstesektorn som stått emot konjunkturedgången relativt bra är **teknikkonsulter och arkitekter**. Dessa branscher ligger normalt sent i konjunkturcykeln, och först under tredje kvartalet i fjol märktes en försämring i efterfrågan för dessa branscher, se diagram 7.

En allt större andel av företagen ansåg mot slutet av förra året att uppdragsvolymen var för liten, se diagram 8. I februari i år var andelen ännu högre, 56 procent för teknikkonsulterna respektive 32 procent för arkitekterna. Företagens uppfattning om ordervolymen har naturligtvis ett starkt samband med utvecklingen av verksamheten,

som visade en snabb försämring mot slutet av 2012 i samband med försämringen av uppdragsvolymen, vilket illustreras i diagram 8.

Diagram 7: Efterfrågan för teknikkonsulter och arkitekter, netttotal, säsongsrensat, glidande medelvärde

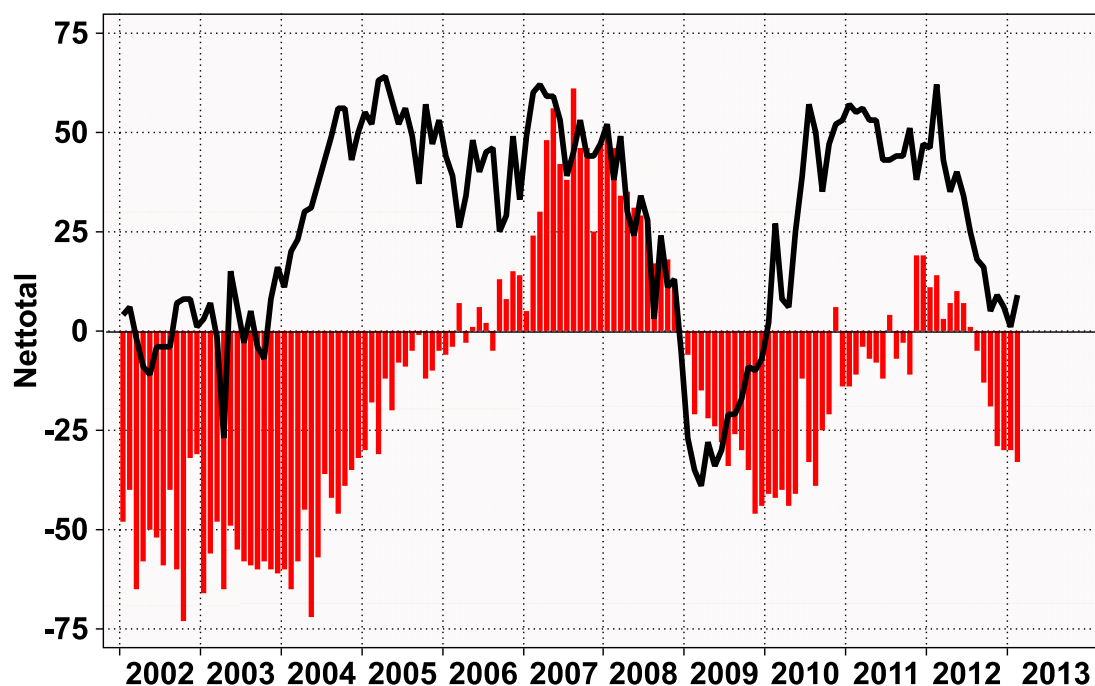

Källa: KI-barometern, Macrobond.

I början av 2013 kan möjligen en liten ljusning skönjas, då cirka en femtedel av företagen räknar med ökad efterfrågan och en övervägande andel med oförändrad efterfrågan. Eftersom företagens förväntningar på efterfrågan inom dessa branscher normalt ligger relativt nära utfall är det möjligt att vändningen uppåt under våren kommer att slå in. Notera dock att företagen brukar överskatta utvecklingen då efterfrågan vänder snabbt och kraftigt nedåt, som exempelvis i slutet av 2008 samt hösten 2012.

Företagens förväntningar på det närmaste halvåret tyder på en större ljusning, främst för teknikkonsulterna, då drygt 40 procent av dem räknar med ökad efterfrågan längre fram under våren. Arkitekterna förväntar sig en svagare utveckling än teknikkonsulterna då knappt en femtedel av dem räknar med ökad efterfrågan under första halvåret, och den största andelen, cirka tre fjärdedelar, räknar med oförändrad efterfrågan.

Diagram 8: Uppdragsvolym och efterfrågan, teknik konsulter och arkitekter, netttotal, säsongsrensats

- Utvecklingen av företagets verksamhet, utfall
- Volymen av ineliggande uppdrag (nulägesomdöme)

Källa: KI-barometern, Macrobond.

Det är framförallt teknik konsulterna inom bygg-och anläggning som haft en negativ utveckling från i höstas. För industrikonsulterna kom nedgången tidigare, redan mellan maj och september förra året. Sedan dess har industrikonsulterna visat en fortsatt vikande efterfrågan, vilket förklaras av industrins fortsatt svaga konjunktur. Trots viss optimism bland industrikonsulterna ser den negativa trenden ut att fortsätta åtminstone under första halvan av 2013. Ett tecken på fortsatt avmattning är att rekryteringsbehovet nu är klart lägre än tidigare inom hela teknik konsult- samt arkitektbranschen. Det framgår av Svenska Teknik & Designföretagens nya enkätundersökning.⁸

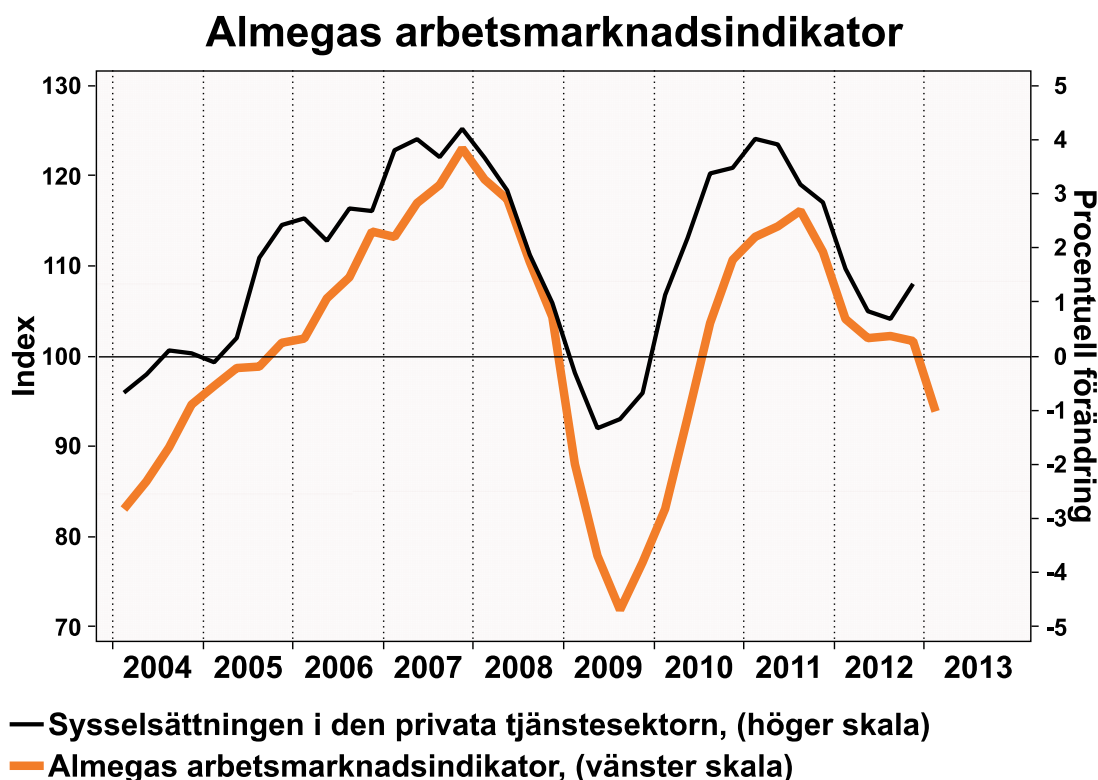
⁸ Se "Investeringssignalen", Svenska Teknik & Designföretagen, mars 2013.

3 Sysselsättningen faller i tjänstesektorn

Almeegas *arbetsmarknadsindikator* tyder på att sysselsättningen under första kvartalet i år börjat falla även i den privata tjänstesektorn. Senast den föll var under krisåret 2009. Almeegas indikator pekar mot en relativt markant nedgång under första kvartalet. Det går emellertid inte att direkt översätta indikatorn i kvantitativa termer. Den bör i första hand användas för att följa riktningen och vändpunkter för sysselsättningen i tjänstesektorn.

Arbetsmarknadsindikatorn bygger på uppgifter om företagens anställningsplaner samt uppgifter om brist på arbetskraft. För denna indikator anger värdet 100 genomsnittet för hela den observerade period som indikatorn täcker (startåret är 2003). Indikatorn ligger för första kvartalet i år på indexvärdet 93,9, alltså klart under det historiska genomsnittet och för första gången sedan 2010 ligger index under 100, se diagram 8.

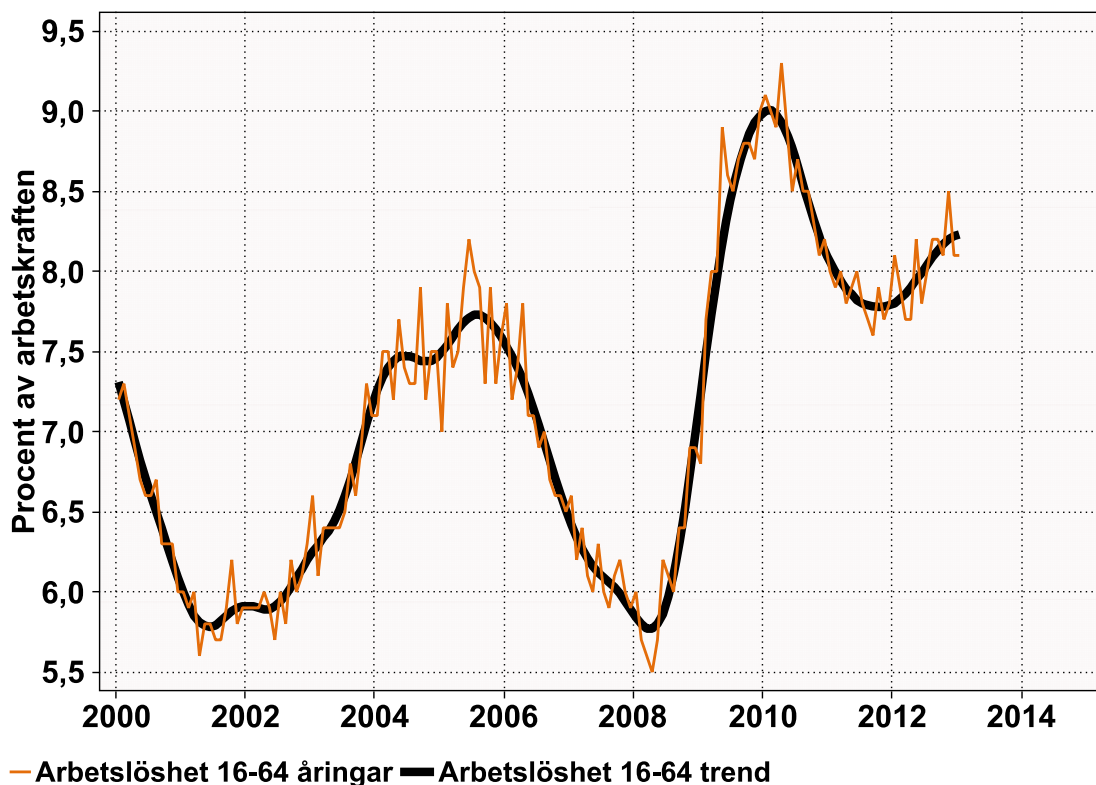
Diagram 8: Arbetsmarknadsindikatorn och den faktiska sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn, förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: Almega, KI-barometern, SCB, Macrobond.

Almega räknade i sin senaste prognos för svensk ekonomi (oktober 2012) med att antalet sysselsatta personer i den privata tjänstesektorn kommer att minska under 2013 med omkring 5 000. Ett djupare fall än väntat i början av året och den långsamma återhämtning som förutspås talar för att sysselsättningen kommer att falla något mer än Almega räknade med i höstas.⁹

Diagram 8: Andel arbetslösa i procent av arbetskraften till och med december 2012, säsongrensat samt trend

Källa: SCB (AKU), Macrobond.

Almega räknade i oktober med att arbetslösheten skulle stiga till i genomsnitt 8,1 procent i år, från 7,7 procent förra året. Nu måste emellertid samtliga prognosmakare revidera sina siffror över arbetslösheten eftersom SCB i februari i år ändrat beräkningsmetod i sin Arbetskraftsundersökning (AKU)¹⁰. Detta har resulterat i nya siffror bakåt i tiden för bland annat arbetslösheten för åren 2010-2012. Nu täcker statistiken bättre in grupper med svagare anknytning till arbetsmarknaden. SCB skriver att de nya siffrorna inte förändrar beskrivningen av den svenska arbetsmarknaden och

⁹ Almega tar fram två konjunkturbedömningar om året, vår och höst. En ny prognos kommer att presenteras i april.

¹⁰ Se vidare information från SCB från www.scb.se under Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

dess utveckling, men enligt de nya uppgifterna ligger antalet sysselsatta systematiskt lägre än i de som tidigare publicerats, medan arbetslösheten ligger högre. För år 2012 har arbetslösheten höjts från tidigare utfall på 7,7 procent till 8,0 procent.

Om vi skulle räkna med samma ökning av arbetslösheten i år som i vår oktoberprognos från den högre nivån 2012, skulle vi alltså hamna på 8,4 procent i år. De senaste prognoserna över arbetslösheten bör alltså justeras upp enbart till följd av SCB:s metodförändring för AKU.

Under förra året steg sysselsättningen i Sverige totalt med 0,7 procent, och främst inom den privata tjänstesektorn, med 1,1 procent. Det motsvarar en ökning med 23 000 fler sysselsatta personer. Inom offentliga myndigheter steg sysselsättningen med 10 000 personer. Samtidigt drog industrin ned sysselsättningen med 12 000 jobb under förra året.

Under fjärde kvartalet 2012 ökade sysselsättningen svagt inom i flera tjänstebranscher. Den största ökningen kom inom handeln, där sysselsättningen steg med 11 000, enligt nationalräkenskaperna. Företagstjänster totalt sett¹¹ ökade med 6 000 fler sysselsatta, men notera att flera branscher som ingår i företagstjänster, såsom reklam och marknadsundersökning, uthyrning, arbetsförmedling, resetjänster och andra stödtjänster inte bidrog alls till ökningen, utan där minskade sysselsättningen, sammantaget med 6000 jobb.

Enligt KI-barometern från januari räknade företagen inom flertalet tjänstebranscher med att dra ned på personal under första kvartalet i år, se tabell 2. Det gäller även handeln, där drygt 1/4 av företagen planerat neddragningar under första kvartalet. Störst andel företag som räknar med neddragningar i början av året finns inom finans- och försäkring, förlag, bemanning- samt kontors- och andra företagstjänstföretag.

En av branscherna som dock går mot strömmen och behöver öka antalet anställda är restauranger, där 36 procent av företagen planerar en ökning under första kvartalet.

Den bransch som har störst andel företag som förväntar sig öka antalet anställda är teknikkonsulterna. Men trots att företagen under flera år har velat anställa har ytterst få lyckats rekrytera i den omfattning som de räknat med. Almega har i flera tidigare rapporter belyst detta problem, som har sin bakgrund i svårigheterna att hitta rätt kompetenser på arbetsmarknaden.¹² Det har varit och är ett växande och allvarligt problem, eftersom det motverkar en ännu gynnsammare utveckling av tillväxten och sysselsättningen i branschen.

---

¹¹ Se Almeegas definition av företagstjänster i not 4 på sidan 8.

¹² Se exempelvis Almeegas konjunkturrapport ”Kompetensbristen alltmer akut”, 25 april 2012.

Tabell 2: Andel företag som räknar med att öka respektive minska antalet anställda under första kvartalet 2013, andelar i procent, samt nettotal¹³

	Ökar	Minskar	Netttotal
Detaljhandel	17	20	-3
Partihandel	8	38	-30
Privata tjänstenärings (exklusive parti- och detaljhandel)	19	30	-11
Landtransporter	8	24	-16
Hotell	7	35	-28
Restauranger	36	16	20
Förlag	19	42	-23
Datakonsulter, programvaruproducenter o.d.	30	34	-4
Finans- och försäkringsverksamhet	13	44	-31
Förvaltare av egna fastigheter	24	0	24
Fastighetsmäklare- och förvaltare	12	4	8
Juridiska och ekonomiska konsultbyråer	8	14	-6
Konsulttjänster, verksamheter vid huvudkontor	36	13	23
Arkitekter	19	7	12
Teknikkonsulter	57	5	52
Reklam- och marknadsföringsbyråer	20	18	2
Uthyrningsfirmor (ej bemanningsföretag)	11	6	5
Arbetsförmedling och rekryteringsföretag	11	33	-22
varav bemanningsföretag	9	37	-28
Researrangörer och resebyråer	0	33	-33
Kontorstjänster (exempelvis reception, callcenter, post, fakturering m.m.)	13	67	-54
Annan serviceverksamhet (reparationer, konsumenttjänster)	57	20	37

Källa: KI-barometern, januari 2013.

Hotell- och restaurangbranschen, som i början av året fick ett uppsving i samband med sänkningen av restaurangmomsen, gick tillbaka under tredje kvartalet med en minskning av sysselsättningen. Under fjärde kvartalet ökade den återigen, med 4 000 jämfört med motsvarande kvartal 2011. Under helåret 2012 ökade antalet sysselsatta personer i branschen med 3 000, enligt nationalräkenskaperna.

Företagstjänster har under perioden 2008-2012 bidragit mest av alla tjänstebanscher till jobbtillväxten, med hela 65 000 fler sysselsatta. Detta trots svackan under finanskrisen och en långdragen lågkonjunktur. Inbromsningen i efterfrågan, produktionen och jobbtillväxten inom företagstjänster under förra året och en förväntad minskning av antalet sysselsatta inom branschen i år, är därför oroande. Almega räknar med att det främst blir företagstjänster som kommer att dra ned sysselsättningen inom tjänstesektorn i år.

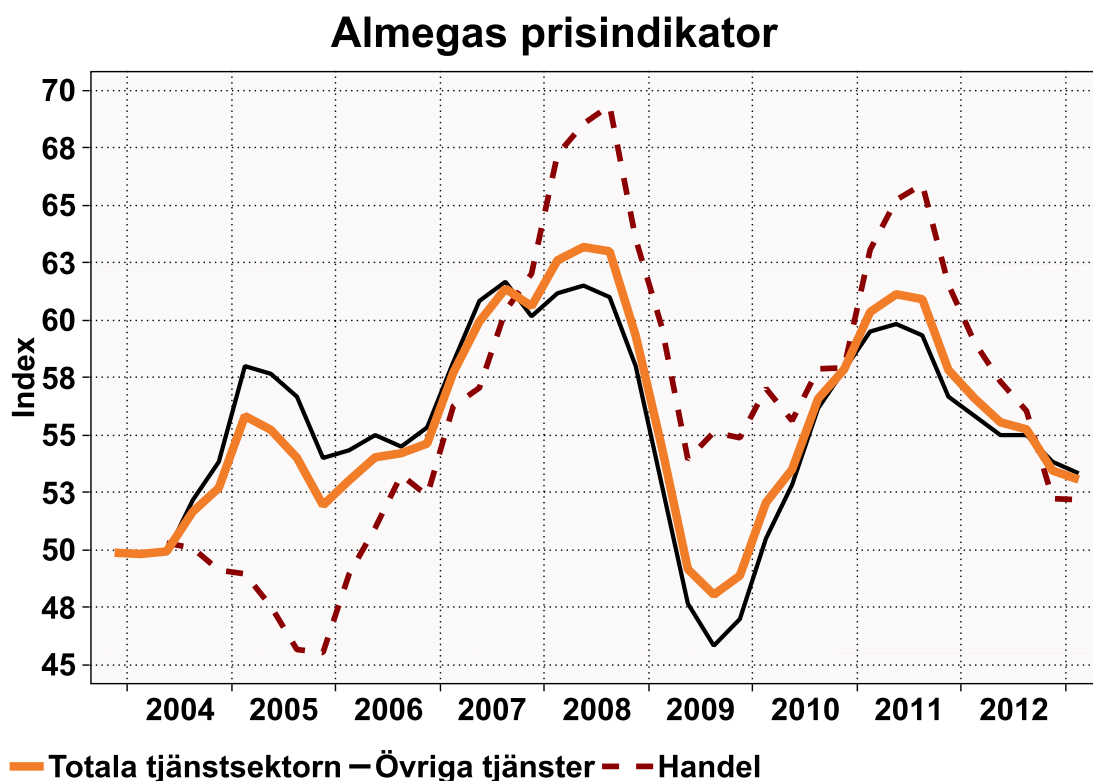
¹³ Nettotalet visar alltså andelen som svarat ”ökar” minus andelen som svarat ”minskar”.

4 Fortsatt avmattning i prisökningstakten

AlmeGas prisindikator¹⁴ pekar på ytterligare inbromsning av företagens prishöjningar under början av 2013. Priserna väntas stiga även under första kvartalet 2013, men i en lägre takt än under fjärde kvartalet 2012. Prisindikatorn ligger nu på 53,1 – vilket inte är långt ifrån 50, den punkt där priserna är ungefär oförändrade. Om prisindikatorn faller under 50-strecket indikerar det fallande priser.

Precis som under sista kvartalet förra året är det handeln som framförallt drar ner prisnivån inom den totala tjänstesektorn. Avmattningen inom handel har dock planat ut och priserna väntas ligga på samma ökningstakt som under fjärde kvartalet 2012. Inom övriga privata tjänstenärningar mattas dock prisökningstakten av ännu mer jämfört med föregående kvartal.

Diagram 9: Tjänsteföretagens förväntade prisförändringar första kvartalet 2013

Källa: KI-barometern, Almega, KI-barometern.

¹⁴ Prisindikatorn visar förändringar mellan innevarande och kommande kvartal. Den är alltså inget mått på prisnivån utan visar om priserna väntas öka, minska eller vara oförändrade. Är index över 50 indikerar det en ökning av priserna och under 50 innebär en nedgång. Ett indexvärde på 50 innebär ungefär oförändrade priser, alltså att andelen som planerar höja priserna är lika stor som andelen som planerar prissänkningar, eller att samtliga angett oförändrade priser.

Inom de privata tjänstenäringarna har företagen fortsatt att överskatta möjligheten att höja priserna. 16 procent av företagen hade förväntat sig att genomföra höjningar under fjärde kvartalet, medan enbart 10 procent gjorde det. Inom handeln var det däremot en något högre andel företag än väntat som höjde sina priser under fjärde kvartalet, 19 procent jämfört med förväntade 13. Fler företag än förväntat sänkte sina priser inom privata tjänstenäringar under fjärde kvartalet, 14 procent jämfört med förväntade 8 procent. Inom handeln var det ungefär en lika stor andel som väntat som sänkte priserna, 14 procent jämfört med förväntade 13 procent. Totalt sett pekar siffrorna på en svagare prisutveckling under första kvartalet, även om avmattningen inom handeln verkar plana ut något.

Inom handeln är det framförallt företag inom butiker för heminredning och husgeråd som sänkt sina priser. Störst andel företag som höjt sina priser finns inom jordbruksråvaror och livsmedelshandeln. Inom de övriga privata tjänstenäringarna är det främst företag inom hotell samt inom juridiska och ekonomiska konsultbyråer som sänkt sina priser. Prishöjningar har framförallt skett inom annan serviceverksamhet (exempelvis reparationer och andra konsumenttjänster).

SCB:s tjänsteprisindex (TPI) steg med 0,3 procent från tredje till fjärde kvartalet. Till den uppgången bidrog främst prisökningar inom juridik, ekonomi och teknik samt finans- och försäkringstjänster, vilka bidrog med 0,26 procentenheter. Uppgången motverkades av prissänkningar inom transport och magasinering samt fastighetstjänster, med -0,12 respektive -0,06 procentenheter.

Från fjärde kvartalet 2011 har TPI stigit med 1,4 procent. Till den ökningen har framförallt prisökningar inom juridik, ekonomi och teknik samt finans- och försäkringstjänster bidragit mest.

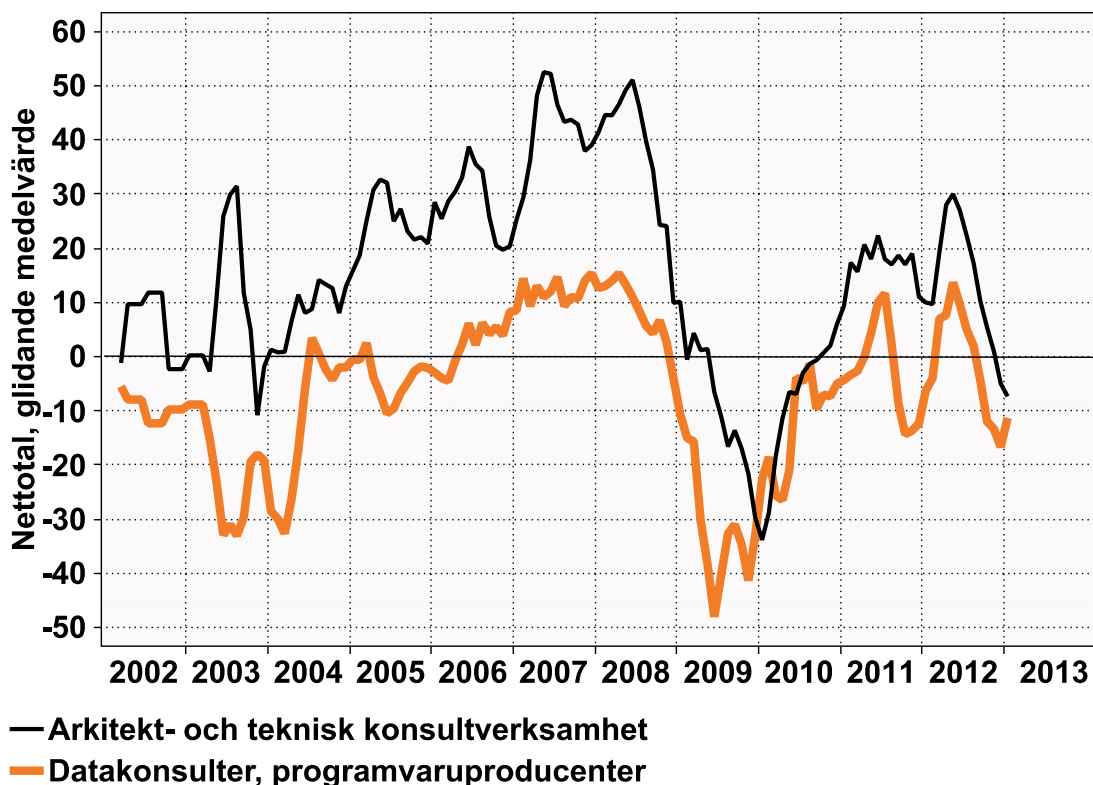
Endast 10 procent av datakonsulter och programvaruproducenter genomförde under fjärde kvartalet prishöjningar, vilket var ungefär som väntat. En något mindre andel än väntat sänkte sina priser. Trots en något bättre utveckling än väntat var det en större andel företag som sänkte än som höjde priserna, 18 procent mot 10 procent. Det innebär sammantaget att priserna föll även under fjärde kvartalet. Branschen förväntar sig ytterligare prissänkningar under första kvartalet 2013.

Arkitekter och tekniska konsulter överskattade prisutvecklingen även under fjärde kvartalet 2012. Bara en tredjedel så många företag än förväntat, 4 procent, höjde sina priser. 9 procent sänkte priserna och 88 procent hade oförändrad prisnivå. Under första kvartalet 2013 väntas en bättre prisutveckling, men eftersom företagen haft en tendens att överskatta utvecklingen är risken stor att prisutvecklingen blir sämre än väntat. Enligt Svenska teknik och design företagen¹⁵ ökar prispressen inom branschen, en utveckling som väntas fortsätta under 2013. Vikande orderingång, sjunkande debiteringsgrader och ökad internationell konkurrens påverkar lönsamheten negativt.

---

¹⁵ Investeringsignalen, mars 2013

Diagram 10: Försäljningspriserna, utfall, netttotal, glidande medelvärde, 2002– januari 2013

Källa: KI-barometern, Macrobond.

Städbranschen upplever också en ökande prispress. Städföretagens kostnader har under de senaste tre åren ökat mer än vad de kunnat höja sina priser¹⁶. SCB:s tjänsteprisindex för rengöring och lokalvård sjönk med 0,2 procent från tredje till fjärde kvartalet 2012, vilket stärker bilden av den ökade prispressen i branschen.

Inflationstakten var 0,0 procent i januari¹⁷, vilket är en uppgång sedan december då den låg på minus 0,1 procent. Till den oförändrade inflationstakten bidrog minskade räntekostnader med 0,6 procentenheter. Sänkta priser på hemelektronik och teletjänster samt utrustning bidrog nedåt med vardera 0,2 procentenheter. Höjda priser på livsmedel

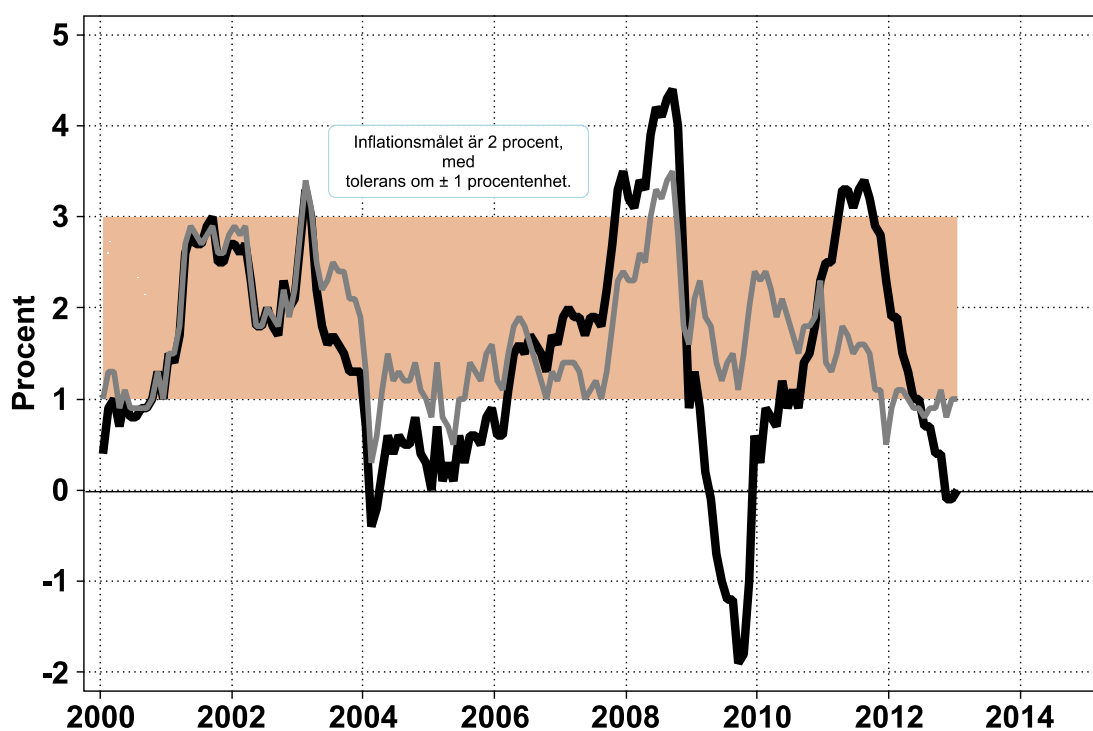
¹⁶ Almega Serviceentreprenörerna, branschrapport augusti 2012, sid. 22.

¹⁷ Varukorgens sammansättning, vilken KPI baseras på, uppdateras vid årsskiftet varje år. I januari 2013 var "korgeffekten" 0,1 procentenhet för månadsstalet och 0,0 procentenhet för årstalet.

och hyror bidrog uppåt med 0,3 respektive 0,2 procentenheter. Inflationstakten enligt KPIF (KPI med fast ränta) låg i januari på 1 procent. Det faktum att KPI är lägre än KPIF, innebär att räntekostnaderna för egna hem nu har en neddragande effekt på KPI.

För att behålla prisstabilitet har riksbanken ett inflationsmål på 2 procent (± 1 procentenhet). Inflationen (KPI) låg under hela förra året under inflationsmålet och väntas göra det även i år (se diagram 11).

Diagram 11: Sveriges inflation långt under inflationsmålet. KPI samt KPIF 2000-2012

— Underliggande inflation med fast ränta, KPIF — KPI

Källa: SCB, Macrobond.

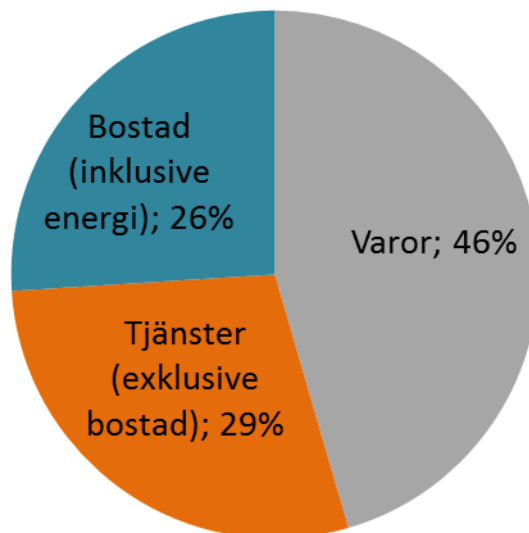
Under de tre första kvartalen förra året pressades de globala livsmedelspriserna upp på grund av ogynnsamma väderförhållanden i bland annat USA, Ryssland och Ukraina. De misslyckade skördarna drev upp spannmålspriserna och påverkade även priset på kött, eftersom en stor del av spannmålsproduktionen används till djurfoder. Sedan oktober förra året har dock de globala livsmedelspriserna fallit tillbaka något och FAO:s (FN-organisationen *Food and Agriculture Organisation*) matprisindex¹⁸ har visat på en

¹⁸ FAO Food Price Index, www.fao.org, visar den månatliga prisökningen för en varukorg bestående av spannmål, kött, mjölk, olja och socker. Varukorgen består av fem olika prisindex vilka är vägda efter

avmattning under sista kvartalet 2012. I januari i år låg matprisindex kvar på oförändrad nivå jämfört med december förra året.

Tjänstepriser¹⁹ utgör nästan en tredjedel av det sammanvägda KPI-talet, se diagram 12. Med andra ord får prisförändringar inom tjänstesektorn stort genomslag på totala KPI. Teletjänster och telefoni är den grupp av tjänster som utgör störst andel av tjänstepriserna (3,4 procent) följt av dagens lunch, charterresor och lokal trafik (2,5; 1,3 respektive 1,2 procent) Allra störst inverkan på KPI har prisförändringar på varor, vilka utgör 46 procent av KPI.

Diagram 12: SCB:s viktningstal för huvudgrupperna i KPI

Källa: SCB

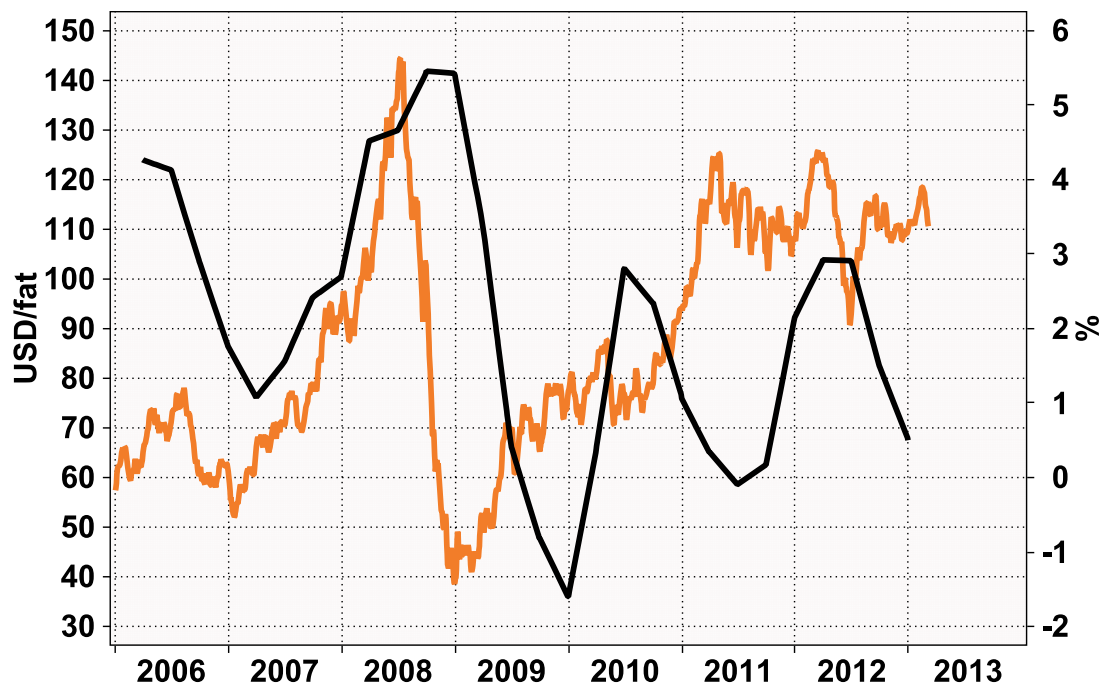
Från december 2012 till januari 2013 sjönk KPI med 0,8 procent. Till den nedgången bidrog säsongsnormala prissänkningar på kläder och skor med 0,7 procentenheter. Nedgången motverkades bland annat av prisökningar inom sjuk- och tandvård samt livsmedel vilka bidrog uppåt med vardera 0,1 procentenheter.

---

respektives varugrups genomsnittliga exportmarknadsandel 2002-2004. Totalt inkluderas 55 olika råvarupriser i indexet.

¹⁹ Här ingår bland annat; hälso- och sjukvård, utbildning, transport, tele- och kommunikationstjänster.

Diagram 13: Råoljepris samt producentprisindex för transport- och magasineringstjänster, rullande medelvärde 12 månader

— Producentprisindex, transport- och magasineringstjänster, (höger skala)
 — Oljepris (Brent), (vänster skala)

Källa: Macrobond

Oljeprisutvecklingen har påverkan på priser inom många olika områden, till exempel transportbranschen, resebranschen samt kostnader för uppvärmning. Under slutet på förra året låg priset på Brentolja²⁰ ganska stabilt på runt 110 dollar per fat, men under början av 2013 har det pressats uppåt. I början av februari låg Brentoljan på 119 dollar per fat, vilket är den högsta nivån sedan april förra året. Kallare väder på norra halvklotet, oroligheter i Mellanöstern samt ökad kinesisk konsumtion bidrar till prisökningen. Ett varaktigt högt oljepris kan ha en negativ effekt på den återhämtning av konjunkturen som väntas under andra halvåret i år. Under andra halvan av februari föll priset något igen och låg i mars på 110 dollar per fat.

Priserna på transport- och magasineringstjänster ökade enligt SCB:s tjänsteprisindex med 0,5 procent fjärde kvartalet 2012 jämfört med samma period 2011, men minskade med 0,5 procent från tredje till fjärde kvartalet, se diagram 13. Jämfört med fjärde kvartalet 2011 ökade främst priserna inom postbefordring och kurirtjänster samt magasinering och varulager. Priserna för havs- och kustsjöfart var de som minskade mest under samma period.

²⁰ Brentolja är den råolja som utvinns ur Nordsjön.

ALMEGA

Banar väg för tjänsteföretagen